

16.3905

Infocenter

From: office@nmd.bg
Sent: 24 септември 2020 г. 16:24
To: НС Приемна
Cc: ПК по правни въпроси; ПК по въпросите на децата, младежта и спорта; ПК по труда, социалната и демографската политика
Subject: [BULK] Становище - за ваш входящ номер на наш 223
Attachments: 223-Становище_СК_Правна_мрежа.pdf
Importance: Low

Здравейте,

като прикачен файл ще откриете становище на Мрежа за правна помощ към Национална мрежа за децата относно проекта на Закон за изменение и допълнение на Семейния кодекс от 28.08.2020 г.

Бихте ли ни изпратили Ваш входящ номер на приложеното тук писмо с наш изходящ 223/24.09.2020 г.?

Поздрави,

Диляна Георгиева

T: 02/9888207

M: 0879122447

website: www.nmd.bg

София 1463,

бул. "Витоша" 58

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Изх. № 223/24.09.2020г.

ДО

Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ НС

Г-Н СЛАВЧО АТАНАСОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА,
МЛАДЕЖТА И СПОРТА КЪМ НС

Г-Н ХАСАН АХМЕД АДЕМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И
ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА КЪМ НС

***Относно:** Становище на Мрежа за правна помощ към Национална мрежа за децата относно проекта на Закон за изменение и допълнение на Семейния кодекс от 28.08.2020 г.*

УВАЖАЕМА Г-ЖО АЛЕКСАНДРОВА,

УВАЖАЕМИ Г-Н АТАНАСОВ,

УВАЖАЕМИ Г-Н АДЕМОВ,

На 26 август 2020 г. Министерски съвет внесе Законопроект за изменение и допълнение на Семейния кодекс¹ (ЗИД на СК) № 002-01-41.

Конкретен повод за предложените изменения се явяват поредица от решения на Европейския съд по правата на човека и основните свободи (ЕСПЧ) срещу България, в които е установено, че невъзможността на жалбоподателите да оспорят установен произход и да докажат собственото си бащинство води до **нарушение на личния и семейния им живот съгласно чл. 8 от Европейската конвенцията за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ)**. По-конкретно законопроектът обръща внимание на решения по обединени жалби „Л.Д. и П.К. срещу България“ (№ 7949/11 и № 45522/13) и „Докторов срещу България“ (жалба № 15074/08). Решението по делото Д. и П.К. срещу България се фокусира върху **отказа на националните ни съдилища да допуснат искове за оспорване**

¹ Семейен кодекс Обн. ДВ. бр.47 от 23 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.98 от 14 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.100 от 21 Декември 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ. бр.68 от 2 Август 2013г., изм. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 22 Март 2019г., изм. ДВ. бр.101 от 27 Декември 2019г.

на припознаване на деца, за които ищците претендират, че са биологични бащи. Като част от установеното, съдът в Страсбург констатира, че сред двадесет и шестте държави, предмет на проучването проведено към 2012 г. от Съда по предходни дела², **седемнадесет държави (сред които България не е) позволяват на претендиращия биологичен баща да оспори произхода.** Именно подобни са и аргументите в изготвените мотиви към ЗИД на СК, с които се предоставя право на претендиращия бащинство да заведе иск за оспорване на бащинство в 1-годишен срок от момента на узнаване на раждането и се урежда правото му да оспори припознаване. Допълнителен аргумент в тази насока са и зачестилите случаи на използване на института на припознаването за заобикаляне на осиновяване и/или с цел трафик на деца.

Законодателството ни ограничава правото на претендиращите, че са биологични бащи да оспорят бащинство и да искат установяване на своето бащинство, както и да оспорят осъществено припознаване. Това ограничение понастоящем се легитимира от **превеса на принципа за стабилност на произхода и семейните отношения пред принципа за истинността**³. Въпреки припознаването на това иначе отчетено за разумно съображение, ЕСПЧ констатира, че **трябва да бъдат определени и взети предвид и други елементи - конкретните обстоятелства по конкретен случай и как те засягат всяка от участващите страни. Именно подобна цел преследват и предложените изменения и допълнения в глава шеста, „Произход“ от СК, а именно:**

1. Създава се нова ал. 5 към чл. 62 СК, с която се предоставя правото на **трето лице, което твърди, че е биологичен баща на дете да оспори бащинството до изтичане на 1 година от узнаването на раждането** и установи своето бащинство, като искът за оспорване задължително се съединява с иск за оспорване на произход. Чл. 62, глава шеста „Произход“ от СК в редакцията си към настоящия момент урежда правото на оспорване на произхода единствено в полза на майката - в срок от 1 г. от раждането, съпругът ѝ - в срок от 1 година от узнаване на раждането, детето в срок от 1 г. от навършване на пълнолетие. Считаме, че предложението е изцяло в унисон с посочената съдебната практика на ЕСПЧ и чл. 8 от Конвенцията и отговаря по-пълно на съвременните обществени отношения, поставяйки превес на принципа на истинността.
2. Предлагат се изменения в чл. 62, ал. 4 СК, уреждащи **възможност за оспорване от страна на детето от момента на навършване на 14-годишна възраст** (в сравнение с навършване на 18-години при настоящата уредба) до една година от навършване на пълнолетие. Предложението може да се характеризира като положително, тъй като увеличава значително периода (от 1 година както е понастоящем до пет години в конкретното изменение), в който дете може да оспори своя произход. Възникването на правото за оспорване от по-ранна възраст, която е достатъчно зряла за оформянето на самостоятелно мнение на детето, когато то макар и да е

² Ahrens c. Allemagne (no 45071/09, §§ 27-28, 22 март 2012 г.), Kautzor c. Allemagne (no 23338/09, §§ 37-39, 22 март 2012 г.)

³ ЕСПЧ също констатира в решението си по обединени жалби „Л.Д. и П.К. срещу България“ (№ 7949/11 и № 45522/13) и по делото „Докторов срещу България“ (жалба № 15074/08), че настоящата ситуация е резултат от желанието на българския законодател, с цел да се постигне стабилност на семейните отношения, да привилегирова вече установения произход пред възможността да бъде установено биологично бащинство.

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

непълнолетно, може да упражнява правата си самостоятелно.⁴ Този въпрос е бил спорен преди и по време на приемането на Тълкувателно решение по т.д. № 2/ 2014 г. ОСГК от 05.02.2015г, като в изложените особени мнения към ТР е изразено виждане, че “Срокът за предявяване на иска по чл.62, ал.4 СК започва да тече от навършване на 14-годишна възраст на детето, когато то като непълнолетно може да упражнява лично правата си.” Предложението би довело до законово закрепяне на началния момент за предявяване на иска по чл. 62, ал. 4 от страна на детето, който е определен като започващ от навършване от 14-години до изтичането на 1 година от настъпването на пълнолетие.

3. В чл. 62, като ал.1, изр. трето и четвърто се урежда възможността за **оспорване на бащинство при наличие на обстоятелства, опровергаващи бащинството, ако те са узнати по-късно по независещи от ищеца причини**, като искът може да бъде предявен до изтичане на една година от узнаване на тези обстоятелства, но не по-късно от навършване на пълнолетие на детето. Това разрешение съответства на заключенията на съда в решението „Докторов срещу България“ (жалба № 15074/08), в което ЕСПЧ е установил, че **абсолютната строгост на прилагане на сроковете при хипотези, касаещи личния живот, без да се отчитат конкретните специфични за случая обстоятелства, противоречи на правото на личен живот и поради това нарушава разпоредбата на чл. 8 от ЕКПЧ**. ЕСПЧ констатира, че трябва да бъдат определени други елементи в хипотези като тази в цитираното дело, като конкретните обстоятелства по въпросния случай и как те засягат всяка от участващите страни.
4. В чл. 66 се уреждат изменения и допълнения, с които се предоставя право на всяко лице, **твърдящо че е родител на припознатия, да оспори това припознаване и да установи своето бащинство чрез иск, предявен в едногодишен срок от узнаване на припознаването**. Законодателното разрешение в глава шеста „Произход“ от СК, чл. 66 СК към настоящия момент урежда правото на оспорване на припознаването единствено от родителя или навършилото четиринадесет години дете . **Предложението разширява легитимацията и към лице, което твърди, че е биологичен родител**, като едновременно с това урежда достатъчно дълъг, а именно – едногодишен срок, съобразен с момента не на извършване, а на **узнаване** на припознаването.
5. Редом с това текстът на законите изменения включва и **правото на прокуратурата и Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес на детето да оспорват осъществено припознаване чрез предложения за изменения и допълнения в чл. 66 СК**. Дирекция „Социално подпомагане“ и прокурора и към настоящата уредба имат право да оспорват осъществено припознаване, което право е отново лимитирано с 1-годишен срок от извършването на припознаването му. С измененията се предвижда оспорването от страна на ДСП да може да бъде осъществено без ограничение във времето при условие, че подобно оспорване би било в интерес на детето. Въвеждането на оспорване на припознаването от прокурор чрез иск е уредено в хипотезата

⁴ Разрешението възможността за оспорването да възниква с навършване на 14-годишна възраст е в съответствие с частта от приетото от ОСГК тълкувателно решение по т.д. № 2/ 2014 г. ОСГК от 05.02.2015г., а именно: “Недопустимо е малолетно дете да води този иск чрез законния си представител.”

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

„когато интересите на детето го налагат“ и е ограничено в едногодишен срок, който тече от извършване на припознаването. Като ответници се призовават припозналият, припознатият и другият родител. Остава неясно по какви критерии ще бъде определяно от страна на прокуратурата, че подобно оспорване на припознаването е в интерес на детето, както и начините, по които последните ще следят за случаите, в които подобно оспорване следва да бъде осъществено. В случай, че текстът бъде приет в тази му редакция ще следва да бъде проследен конкретният ред, по който прокуратурата ще упражнява това си правомощие и ще осъществява преценката дали подобно разрешение е в интерес на детето.

Считаме, че посочените изменения имат своето място в законодателството ни и следва да бъдат подкрепени. Въз основа на факта, че влезлите в сила решения на ЕСПЧ са задължителни за държавите, спрямо които са постановени, България е задължена да предприеме индивидуални и общи и мерки с цел предотвратяване настъпването на нови нарушения, идентични на вече констатираните такива. Предложението за ЗИД на СК се явява онази мярка, целяща да обезпечи правната възможност на лицата, претендиращи биологично бащинство, да имат адекватен достъп до съд с цел установяване на претенцията си. В този контекст, следва да бъде подчертано значението на воденето на стратегически дела пред редица международни юрисдикции, в случая - ЕСПЧ, като средство за законодателна промяна на онези национални разпоредби, които не съответстват на международните договори, страни по които е държавата ни, или които нарушават правата на човека.

От НМД и Правната мрежа, функционираща към нея, застъпваме становището, че разширяването на кръга от лица, имащи право да оспорват бащинството и да отправят искане за установяване на произход следва да бъде подкрепена и да намери място в националното ни законодателство.

Мрежа за правна помощ към Национална мрежа за децата

С уважение,

Георги Богданов
Изпълнителен директор
Национална мрежа за децата